

PALOTÁS KATALIN

MINDÖRÖKKÉ MOLDOVA

Ugye, soha nem hagysz el?

PALOTÁS KATALIN

MINDÖRÖKKÉ MOLDOVA

Ugye, soha nem hagysz el?

KAS Kiadó, 2025

Szerkesztette és összeállította:
Szále László

Borítókép:
Kocsis András Sándor festménye

ISBN 978-615-6915-00-9

Minden jog fenntartva

© Palotás Katalin, 2025

© KAS Kiadó, 2025

Első rész

Előszó

Palotás Katalin vagyok, Moldova György író második felesége. Egy Kútvölgyi úti idősotthonban élek, 85 éves vagyok, moldovásan szólva: közelebb a sírhoz, mint a 84-hez. Úgy érzem, igazán már csak egyetlen fontos dolgom van az életben: megírni ennek a szerelemnek a fájdalmas-szép történetét.

Nem vagyok író, csak egy nagy író utolsó szerelme, élete végén társa és kísérője a nagy útra, utolsó szavainak tanúja. Posztumusz könyve *Ha elhagysz, veled mehetek?* címmel jelent meg, a hozzám szóló egyik utolsó mondata pedig ez volt: „Ugye, soha nem hagysz el?” A haláltól nem félt, az egyedülléttől igen. A soha, soha válaszomat talán már nem is hallotta, ha ezt az írást be tudom fejezni, az lesz az én válaszom.

Nem szobrot állítok és főleg nem szobrot döntögetek. Az életem legfontosabb szakaszairól mesélek, a hozzám (is) tartozó emberről emlékezem, aki történetesen száznál több magyar nyelven íródott, tömegek által ismert és szeretett könyv szerzője volt. A magyar lakások jelentős részében ma is ott vannak a Moldova-könyvek a polcokon.

Az én Moldova Györgyöm egyenes, szerény, őszinte, hűséges ember volt. Hűséges a hazájához, a csodálatos anyanyelvéhez, a családjához, az egyszerű magyar emberekhez, ugyanakkor hűséges volt a szerelemhez is.

Nekem elég volt, engem boldoggá tett az, amennyi nekem jutott belőle.

Dr. Palotás Katalin

I.

Az idősek otthona, ahol most élek, sudár fenyők között álló U alakú épület, abban van egy szép, erkélyes miniapartmanom. Nem szeretek itt lenni, bár gyönyörű a környezet. Álmomban sokszor visszamegyek szülővárosomba, Szegedre. Itt az otthonban egyetlen örömöm és feladatom, hogy írom, ami még eszembe jut, s úgy, ahogy eszembe jut. Ne gondolja az olvasó, hogy ez, amit olvas majd, az igazság, a teljes igazság és csakis az igazság. Bár erre törekszem minden maradék erőmmel. Ám ez az erő már kevés. Még azt sem mondhatom, hogy – miként *A vihar kapujában* – mindenki a maga szemszögéből idézi fel a történetet; mert én már csak a saját szemszögemből tudok és akarok emlékezni. Amit leírok, minden megtörtént, de nem biztos, hogy pontosan úgy történt, vagy pontosan akkor történt. Nem szokás, nem szabad a halál előtt már hazudni, elhallgatni, de nem pontosan emlékezni, az megengedett. Egy fiatal kijelentheti, hogy csak akkor áll neki az írásnak, ha már eleget tud, s amit mégsem, annak utánanéző könyvtárban, levéltárban. Nekem nincsenek itt a könyveim, még azok sem, amiket Gyuritól kaptam, ráadásul az ajtóig alig tudok elmenni, nemhogy a könyvtárig.

1974-ben ismertem meg Moldova Györgyöt. Akkor még nem sejtettem – kezdhethném „tanú”-vallomásomat –, hogy ha nem is megszakítás nélküli, de sírig tartó szerelem lesz a találkozásunkból. Amikor megismerkedtünk, én már túl voltam a harmincon, ő közeledett a negyvenhez. A megismerkedés meglehetősen konvencionálisan kezdődött: meghívott egy kávéra, talán... a Vörösmarty téren történt, az ún. „Elizélt palota” földszinti büféjében. Én ebben a házban dolgoztam a Szerzői Jogvédő Hivatalban, Gyuri pedig a Magvető Kiadóhoz járt be, amelynek ugyancsak itt volt a székhelye. Én úgy emlékszem, hogy a büfében szólított le, ahova kávézni mentem. Amikor elmentem mellette, megszólított... Ő úgy emlékszik, hogy a Jogvédő Hivatal vezetőjével volt dolga, de az irodában engem látott meg. S én azt mondtam neki, a főnöknő tárgyal, ha akarja, várja meg. Válaszként azt javasolta, inkább meghívna addig a büfébe egy kávéra.

Innen a két narratíva összeér. Az invitálásra – akár itt, akár ott kezdődött – én lezserül azt feleltem: miért ne, íróval még úgyse volt dolgom. Erre ő elmosolyodott, és azt mondta, akkor épp itt az ideje. Az első találkozásnk majd egy órán át tartott. Mint írótl jól ismertem és kedveltem, akkor már megjelent számomra máig legemlékezetesebb regénye, a *Negyven prédikátor*, az első nagy riportszociográfiája, a *Tisztelet Komlónak*, s aztán jöttek sorban nagyon népszerű humoros és satirikus kötetei. Akkoriban a fél ország róla beszélt. Nem tagadom, im-

ponált nekem, hogy híres író érdeklődik irántam, de végül is nem az íráság volt a lényeg, az tetszett meg benne, hogy két lábbal áll a földön, egyszerű, világos képlet az én akkoriban eléggé zűrés, bonyolult életem szereplőjéhez képest. Nincs sok konkrét emlékem az első találkozásokról, csak annyi, hogy Párizsról beszélgettünk, irodalomról, mindenféléről. Párizst én hoztam szóba, elmeséltem, hogy a szegedi egyetemen a magyar-francia szak elvégzése után ösztöndíjjal kijutottam Párizsba, ahol a Sorbonne-ra jártam, modern irodalom szakra. A tanáraink között volt pl. Simone de Beauvoir, ez még Gyurinak is imponált. Párizsba pedig az én Tisza-parti Párizsomból, Szegedről kerültem, ahol születtem, éltem és tanultam. Tudom, Adynak Nagyvárad volt a Párizsa, de szerintem Szeged sokkal inkább alkalmas a „testvérvárosi” titulusra, hiszen az árvíz sújtotta Szegedet tényleg Párizs mintájára építették újjá, sugárútjaival és körútjaival, ráadásul több európai főváros mellett Párizs is hozzájárult a város újjáépítéséhez. Az általános értelmiségi csevej közben éreztem, hogy itt azért többről van szó, s rögtön megkérdeztem tőle – nem tudom biztosan, hogy az első, a második vagy a harmadik találkozásunkon hangzott-e ez el –, hogy Gyuri, te nős vagy? Azt felelte: igen. Gyerek? Nincs. Akkor jó – zártam le a témát.

II.

Attól kezdve szinte naponta találkoztunk, eleinte a jó alibit nyújtó büfében, hiszen ott mindkettőnknek lehetett dolga. Furcsamód csak attól féltem, hogy meglát együtt bennünket Kardos György, a Magvető igazgatója. Sokáig a Magvető adta ki Gyuri könyveit. Kardos nagyon kedvelte és segítette őt, amiért Gyuri mindig hálás volt. A rendszerváltás után, amikor Kardost már nem mint az új magyar irodalom mecénását emlegették, hanem mint ÁVH-alezredest, a hírhedt Kat. Pol. osztály rettegett figuráját, Gyuri nagyon elismerő könyvet írt róla. Elfogadta őt a maga ellentmondásosságában, nem érdekelte a katonapolitikai múltja, s az sem, hogy miket beszélnek róla. Én viszont mindig is szinte rettegettem tőle – talán éppen a múltja miatt. Aztán következett egy hosszú – féléves, egyéves, kétéves? – mámoros időszak, alig várt találkozások eldugott eszpresszókbán, barátoktól kölcsönkért lakásokban, albérletekben, víkendházban, alkalmilag kibérelt szobákban.

Mi és mikor, hol, hogyan történt, nem emlékszem, összefolyik minden. Boldogság. Azt, hogy a bujkálás szürkébb, sokszor kínos óráiban kinek mi járt a fejében, nem tudom. Erre

Dedikálás az egyik ünnepi könyvhéten

vonatkozó kérdésekre Gyuri teljesen egyértelmű választ adott: fontos vagyok neki, jól érzi magát velem, de soha nem válik el a feleségétől, akit becsül és szeret.

III.

Közben állást változtattam, a TESCO külkereskedelmi vállalatnál kezdtem dolgozni – amelynek semmi köze a ma is prosperáló angol kiskereskedelmi üzletlánchoz. A futó kalandok, a vágyott szerelem közben egy fiatal nőnek olykor nem várt „kalandokkal” is szembe kell néznie. Az egyik főnököm – a nevét rejtse el a jótékony feledés – nagy nőbolond volt, tréfásan úgy hívott engem, hogy öreganyám. Nem sokkal a belépésem után egyszer megkérdezte: azt mondd meg, öreganyám, tulajdonképpen mit szeretnél itt nálunk csinálni? Mondtam, szeretnék sokat külföldre utazni. Azt felelte, helyes, majd együtt utazgatunk! Próbáltam a félreérthetetlen helyzetből kitancolni: ó, ez nem föltétlenül szükséges, én leginkább a nyelvgyakorlás miatt szeretnék sokat utazni. Pár nap múlva egy reggel magához hívatott, hogy neki még volnának további ötletei. Bementem az irodájába, láttam az asztalon egy nagy tábla abált szalonnát, fokhagymát – mindennap ilyesmit reggelizett –, aztán amikor ránéztem, azt mondta: és ehhez mit szólsz, öreganyám... aztán olyan mozdulatot tett, amit a legelnezőbb bíróság is a szexuális zaklatás minősített eseteként ér-

tékelne. Én sivalkodni kezdtem, hogy jaj-jaj... ezt ne, ne tessék, ne tessék. Erre ő: öreganyám, nem kell itt ijedezni. Kirohantam a szobából, azzal, hogy itt egy percig sem maradok, azonnal kilépek. Mentem egyből a személyzetishez, hogy föl akarok mondani, de nem árultam el, miért. Másnap a nőbolond elvtárs megkeresett, és azt mondta, öreganyám, tudom, hogy nem árultad el, miért akarsz elmenni. Ha ugyanis elmondtad volna, én már nem lennék itt. Ezt nagyon köszönöm neked. Megígérem, ezentúl bárhova megyünk a világban, soha nem fogom köreidet zavarni, csak akkor, ha te magad kéred. Akkor viszont boldogan.

Csak mesélem a mai fiatal nőknek, a zaklatás sem vadonatúj jelenség! De több mint húsz évig, amíg – két részletben – a TESCO-nál dolgoztam, korrekt munkatársi és baráti kapcsolat volt közöttünk, pedig mint külkeresek rengeteget utaztunk együtt. Azért az egy kicsit meglepett, hogy sosem bukott le, hiszen mint minden impexnél vagy külkereskedelmi vállalatnál természetesen nálunk is jelen voltak a mindent látó „szolgálatok”, kémek és elhárítók. Efelől nekem semmi kétségem nem volt. Szerencsére engem sohasem akartak beszervezni, nem is volt semmi kapcsolatom ezekkel a belső emberekkel.

A sok utazás a Gyurival való kapcsolatomnak sem tett jót, a gyakori távollétek után olykor éreztem rajta, hogy ez nem nagyon tetszik neki. Talán mondta is – én tréfának vettem –, hogy ez a kapcsolat inkább „távkapcsolat”. A bujkálás,

a bizonytalanság nekem se tetszett. Sokáig hallgattam erről, de aztán azt mondtam neki: döntsél! Ezt így nem lehet csinálni. Tulajdonképpen mi nem élünk együtt. Azt mondta, nem érted, hogy nő vagyok? Mire én: vannak helyzetek, amikor ezt nem veszem észre rajtad. De biztos így van. Amúgy meg rendben van, elfogadom, lépünk tovább. Elhatároztam, hogy én soha többet nem említem neki. Nem is tettem. Ő hozta ezt újra szóba jó negyven évvel később...

Beláttam, hogy neki sem lehet könnyű. Egy híres író, aki arról is híres, hogy soha nem alkuszik, aki szereti az igazságot, gyűlöli a hamisságot, aki nem képes tolerálni még barátai – általa vélt – hibáit, jellemgyengeségeit sem; az egyenesség és ki-kezdhetetlenség bajnoka bujkál, csal, otthon hazudik, vagy elhallgat. Zárkózott ember volt, ezekről a gyötrő gondolatokról sohasem beszélt, de sokszor láttam rajta, hogy a mi boldogságunk nem lehet felhőtlen. Nem emlékszem, pontosan miért is szakadt meg a kapcsolatunk. Bizonyosan benne volt Gyuri frusztrációja, hogy ebben a szerelemben nem tud azonos lenni önmagával, s benne lehetett az is, hogy én a kalandok után biztos révbe vágytam.

Sok minden történhetett, amit az ő egoja nem volt képes elviselni, ami a szakításunkhoz vezetett. De úristen, nem emlékszem, mi történt az elválás pillanatában. Volt-e dráma, összeveszés? Vagy csak csalódás, a kapcsolat kihűlése? Nem tudom már. Attól kezdve nem beszéltünk, nem leveleztünk. Ezután

több mint húsz évig nem találkoztunk. Neki született közben két lánya, én túl voltam két férjen, több rövidebb-hosszabb ideig tartó kalandon, kapcsolaton, amikor aztán a kilencvenes évek közepén újra találkoztunk.

IV.

Szegedi zsidó-keresztény polgárcsaládból származom. Édesanyám volt zsidó, nagy szerelem szövődött közöttük édesapámmal, akit nem tudtak lebeszélni azokban a vészterhes időkben sem, hogy elvegye édesanyámat. Nem csodálom, anyám gyönyörű lány volt. Igaz, apám is nagyon csinos férfi.

Szerető családra és szép gyerekkorra emlékszem. Szinte minden vasárnap együtt mentünk kirándulni, legtöbbször a Maros-torokba, ami Szegedtől úgy öt kilométerre van a Tisza és a Maros összefolyásánál. Gyalog mentünk, mert autónk akkoriban még nem volt. Ezek egész napos kirándulások voltak, vittünk magunkkal szendvicseket, meg mindenféle édesanyám készíttette finomságot. Sokat jártunk a szegedi uszodába is. Az egész család szeretett úszni, főleg az édesanyám. Ezt aztán én is örököltém tőle, bár öcsém volt mindannyiunk között a legjobb úszó. Ez egészen addig így volt, amíg én ki nem repültem, előbb Budapestre, aztán tovább Párizsba.

A családomban az élőkkal máig szoros a kapcsolatom, a szüleim emléke nagyon erős mindannyiunkban. Gyakran látogatnak